

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษานั้นเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของสังคมให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ปรารถนาเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆที่ดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้ (กรมวิชาการ, 2542 : 1) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนที่รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 :1)

เนื่องจากปัจจุบันการจัดการศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้เท่าที่ควร ดังคำกล่าวของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง , (2544 : 34) ที่ว่าการศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้เท่าที่ควร ซึ่งจะสังเกตได้จากกระแสเรียกร้องที่รุนแรง ห้างจาก ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานอื่นๆที่มีความต้องการให้การศึกษามีคุณภาพสูง ต้องการให้มีการตรวจสอบมากขึ้น ผู้ปกครองต้องการรู้ว่าบุตรหลานของตนเมื่ออยู่ใน โรงเรียนทำอะไร ได้ดีเพียงใดและคุณลักษณะตามที่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมต้องการหรือไม่ และชุมชนเองยังต้องการความมั่นใจว่าโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามมาตรฐานหรือไม่อย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปสภาพปัญหาการจัดการศึกษาด้านระบบบริหารและการจัดการ ด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา ด้านหลักสูตร สื่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล และปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า ปัญหาด้านระบบบริหารและการจัดการ เน้นการรวมศูนย์อำนาจ ไว้ในส่วนกลางขาดเอกภาพในลักษณะของการกิจกรรมตรวจ แต่ละครมมีอิสระมากเกินไปไม่สามารถประสาน แผนนโยบายและงบประมาณในภาพรวมได้ สำคัญคือความไม่ต่อเนื่องของนโยบายเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารระดับสูง ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาประสบ ปัญหาในเรื่องผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเฉพาะความสามารถ ในวิชาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และภาษาต่างประเทศปัญหาด้านหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล เนื้อหาของหลักสูตรไม่สนองความต้องการของผู้เรียนการเรียนการสอนมุ่งเน้นครูเป็นศูนย์กลาง การวัดผลประเมินผลเน้นความจำ ปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูและบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอด ความรู้และ ประสบการณ์ ผู้บริหารบางส่วนไม่ได้รับการ ฝึกอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารและการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 3-4)

จะเห็นได้ว่าจากการจัดการของประเทศไทยที่ผ่านมาส่งผลให้คุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยดูจากผลการการจัดอันดับของสถาบันบริหารจัดการระหว่างประเทศ ของประเทศสวีเดนแลนด์ ในด้านการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยที่จัดให้ประเทศไทยอยู่อันดับสุดท้ายคืออันดับที่ 47 จาก กลุ่ม 47 ประเทศชั้นนำทางเศรษฐกิจ และจากการเปรียบเทียบประชากรที่ได้รับการศึกษาระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษารวมกัน กับกระดาษพิมพ์และเขียนต่อหัวใน พ.ศ. 2540 จาก 7 ประเทศ คือ สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลีใต้ บุลกาเรีย มาเลเซีย และประเทศไทย พบว่า ประชากรไทยมีการผลิตและอ่านหนังสือน้อยที่สุด (วิทยากร เชียงกูล, 2544 : 15-17) ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ 16 ปีพุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 43 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และมาตรา 81 ว่ารัฐต้องจัดการ ศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการ ศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรมจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ” (กระทรวงศึกษาธิการ 2541 : 175-183) จากมาตราดังกล่าวเป็นเหตุให้เกิดกฎหมายที่เรียกว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ทั้งหมด 9 หมวด และรวมบทเฉพาะกาลทั้งหมด 78 มาตรา เพื่อแนะแนวในการจัดการศึกษาของไทย โดยเฉพาะหมวดที่ 6 หมวดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่ 47 ได้กำหนดว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เน้นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” และในมาตราที่ 48 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้หน่วยงาน

ต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” ส่วนมาตราที่ 49 ได้กำหนดว่า “ให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 24-25)

ในการประเมินประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้นจะดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งกรอบในการดำเนินการ สมศ. ได้นำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้มาใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยในรอบแรกจะมีการดำเนินการเพียง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ โดยจะจำแนกได้เป็น 3 ด้านคือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

- 1.1 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 1.2 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- 1.3 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- 1.4 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.5 มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- 1.6 มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- 1.7 มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

- 2.1 มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา
- 2.2 มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา
- 2.3 มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. มาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วย

3.1 มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

3.2 มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3 มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ

และมีครูเพียงพอ

3.4 มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อ

การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ในส่วนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานียังประสบกับปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาของนักเรียนอยู่ โดยดูได้จากผลการประเมินคุณภาพชั้น ป.5 ปีการศึกษา 2544 พบว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 48.27 คณิตศาสตร์ ร้อยละ 31.41 ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 53.98 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 59.88 และการงานและพื้นฐานอาชีพ ได้ร้อยละ 66.19 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปัตตานี, 2545 : ก-1)

จะเห็นได้ว่าจากผลการประเมินดังกล่าวพบว่านักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ซึ่งแสดงว่ายังมีปัญหาในด้านคุณภาพการศึกษาอยู่ ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีจึงได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะให้สถานศึกษาในสังกัดสามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และผลจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีอย่างต่อเนื่องจึงทำให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายในปีการศึกษา 2545 จำนวน 38 โรงเรียน

จากการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนทั้ง 38 โรงเรียนที่พร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกในปีการศึกษา 2545 นั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 38 โรงเรียนดังกล่าว เพื่อจะได้นำข้อมูลเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนและหน่วยงานที่สนใจใช้เป็นแนวในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

สมมติฐานในการวิจัย

สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความแตกต่างกัน

สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน

ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีตามทัศนะของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความแตกต่างกัน

ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์

1. ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีเพื่อให้ผู้บริหารและครูได้ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ได้ทราบข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลและเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีความสนใจได้นำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในวิจัยครั้งนี้ขอบเขตด้านเนื้อหาจะศึกษาตามกรอบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ดำเนินการประเมินสถานศึกษาในรอบแรกซึ่งจะประกอบไปด้วยมาตรฐานการศึกษา 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้โดยจำแนกเป็น 3 ด้านคือ

1.) มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

- 1.1) มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 1.2) มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- 1.3) มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- 1.4) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.5) มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- 1.6) มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- 1.7) มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ กดนตรี และกีฬา

2.) มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

- 2.1) มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างและการบริหารงาน อย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา
- 2.2) มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา
- 2.3) มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.) มาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วย

- 3.1) มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ
- 3.2) มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.3) มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ
- 3.4) มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากรประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของโรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ในโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอก จำนวน 38 โรงเรียนเป็นจำนวนคนทั้งหมด 800 คน โดยกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ 258 คน จากสูตรยามาเน่ (Yamane)

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระจำแนกได้ 2 กลุ่มคือ

3.1.1 ตำแหน่งของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่พร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกประจำปีการศึกษา 2545 โดยจำแนกได้ดังนี้คือ

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของโรงเรียน

3.1.1.3 ครูผู้สอน

3.1.2 ขนาดของโรงเรียนที่พร้อมรับการประเมินภายนอกประจำปีการศึกษา 2545 จำแนกได้ดังนี้คือ

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตามคือ สภาพและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ในโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน

เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอก ตามกรอบของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ดำเนินการประเมินสถานศึกษาในรอบแรกซึ่งจะประกอบไปด้วยมาตรฐานการศึกษา 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้โดยจำแนกเป็น 3 ด้านคือ

1) มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

- 1.1) มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 1.2) มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- 1.3) มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- 1.4) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.5) มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- 1.6) มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- 1.7) มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2) มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วย

- 2.1) มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา
- 2.2) มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
- 2.3) มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) มาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วย

- 3.1) มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ
- 3.2) มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.3) มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

3.4) มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของโรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ใน โครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกในปีการศึกษา 2545
2. ปัญหาการดำเนินงาน หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่างๆ ที่ประสบจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของโรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ใน โครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกในปีการศึกษา 2545
3. การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง กระบวนการและแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนว่าโรงเรียนมีเกณฑ์ในการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
4. บุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ใน โครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกในปีการศึกษา 2545
5. ผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครู ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน รวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหาร
6. ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ใน โครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกในปีการศึกษา 2545
7. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ใน โครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกในปีการศึกษา 2545

8. โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอกในปีการศึกษา 2545 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 38 โรงเรียน

9. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ในโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอก ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับคือ

9.1 โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนทั้งหมดไม่เกิน 300 คน

9.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนทั้งหมดตั้งแต่ 301- 1,000 คน

9.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนทั้งหมดตั้งแต่ 1,000 คน ขึ้นไป

10. การประเมินภายนอก หมายถึง กระบวนการและแนวทางในการประเมินผลและตรวจสอบมาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่อยู่ในโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา